

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 5 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa mainittu hammashuoltajan nimike suuhygienistiksi. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan syksyllä 2005.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä säädetään terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994), jäljempänä *ammattihenkilölaki*, ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa asetuksessa (564/1994), jäljempänä *ammattihenkilöasetus*. Ammattihenkilölain tarkoituksena on edistää potilasturvallisuutta ja terveystalouden laatua.

Ammattihenkilölain 2 §:n 1 momentin mukaan terveydenhuollon ammattihenkilöitä ovat ammatinharjoittamisoikeuden saaneet (laillistetut ammattihenkilöt), ammatinharjoittamisluvan saaneet (luvan saaneet ammattihenkilöt) sekä henkilöt, jotka ovat saaneet oikeuden käyttää ammattihenkilöasetuksella säädettyä ammattihenkilönimikettä (nimikesuojatut ammattihenkilöt). Laillistettujen ammattihenkilöiden ammattinimikkeet on lueteltu ammattihenkilölaissa ja nimikesuojattujen ammattihenkilöiden ammat-

tinimikkeet ammattihenkilöasetuksessa.

Terveydenhuollon ammattihenkilölain piiriin kuuluvia ammattihenkilöryhmiä on nykyisin yhteensä 39. Näistä 17 on laillistettavaa ja 22 nimikesuojattua. Nimikesuojatuista ammattihenkilöryhmistä yhdeksää ei enää kouluteta. Laillistettuihin ammattinimikkeisiin kuuluu hammashuoltajan nimike.

Ammattihenkilölain 5 §:n mukaan Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa proviisorin, psykologin, puheterapeutin, ravitsemusterapeutin, farmaseutin, sairaanhoitajan, kättilön, terveydenhoitajan, fysioterapeutin, laboratoriohoitajan, röntgenhoitajan, hammashuoltajan, toimintaterapeutin, optikon ja hammas­teknikon ammattia laillistettuna ammattihenkilönä. Oikeus myönnetään Suomen kansalaiselle tai ulkomaalaiselle, joka on suorittanut asianomaiseen ammattiin johtavan koulutuksen Suomessa tai jonkin ETA-valtion kansalaiselle, joka on suorittanut Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen hyväksymän

vastaavan koulutuksen Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa.

Vuoden kestänyt ylempään hammashoitaja-tutkintoon johtanut koulutus aloitettiin vuonna 1976. Ylemmän hammashoitajan tehtäviin kuului perinteisten hammashoitajien tehtävien lisäksi joitain hoitotoimenpiteitä kuten hampaiden kiinnityskudossairauksien hoito ja ehkäisevät toimenpiteet. Viimeiset ylemmän hammashoitajan koulutuksen opiskelijat valmistuivat vuonna 1990.

Keskiasteen koulunuudistuksen myötä opistoasteelta valmistuvien tutkintonimike muuttui hammashuoltajaksi. Hammashuoltajakoulutus siirtyi 1997 kokonaisuudessaan ammattikorkeakouluihin, joista valmistuvien tutkintonimike muuttui suuhygienistiksi (AMK) kuvaamaan laajentunutta osaamisaluetta. Suuhygienistien koulutusta järjestetään Suomessa viidessä suomenkielisessä ja yhdessä ruotsinkielisessä ammattikorkeakoulussa.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus on opetusministeriön sosiaali- ja terveysministeriölle 19 päivänä kesäkuuta 2002 osoittaman kirjeen ja sosiaali- ja terveysministeriön edelleen Terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle 20 päivänä elokuuta 2002 osoittaman kirjeen perusteella laillistanut syksystä 2002 lähtien ylemmän hammashoitajatutkinnon suorittaneita näiden omasta hakemuksesta hammashuoltajiksi.

Koulutus uudistusten vuoksi tehdyt eri muutokset ovat johtaneet siihen, että työelämässä on käytössä useita eri nimikkeitä samalle tehtäväalueelle. Kirjava käytäntö sekoittaa helposti potilaiden mielessä hoidon antajan. Potilaat rinnastavat usein hammashuoltajan nimikkeen hammashoitajaan ja työelämässä käytetyn erikoishammashoitajan nimikkeen erikoishammaslääkäriin. Sekaanukset ovat koskeneet erityisesti nimikkeiden suomenkielisiä muotoja. Suuhygienistin nimike on joosittain vakiintunut käyttöön.

Tutkintonimike Ruotsissa on tandhygienist. Kansainvälisessä ja myös pohjoismaisessa vertailussa yhteisenä käsitteenä käytetään nimikettä oral hygienist tai dental hygienist.

Vuonna 2003 Suomessa oli 1227 työikäistä hammashuoltajaa. Vuosittain suuhygienistin tutkinnon suorittaneita on laillistettu 2000-luvulla noin 70. Laillistettujen määrä

on ollut kasvussa verrattuna 1990-luvun loppuun, ja vuonna 2003 noin 90 suuhygienistiä laillistettiin hammashuoltajaksi. Suomessa toimi vuonna 2003 kunnallisella sektorilla 630 henkilöä hammashuoltajan tai suuhygienistin tehtävissä.

2 Ehdotetut muutokset

Ammattihenkilölain 5 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä oleva hammashuoltajan nimike muutetaan suuhygienistin nimikkeeksi vastaamaan tutkintonimikettä.

Pykälän ruotsinkielisessä muodossa käytetään nykyisin termiä tandhygienist. Ruotsinkielinen tutkintonimike Suomessa on munhygienist. Suuhygienistin nimike kuvaa paremmin kysymyksessä olevaa tehtäväkokonaisuutta. Nimike eroaa selkeästi hammaslääkärin nimikkeestä. Potilaiden kannalta on hyvä, että he ovat selkeästi tietoisia siitä, milloin hoidon on antanut hammaslääkäri ja milloin suuhygienisti. Muutos on myös tarkoitettu osaltaan selkeyttämään ja vahvistamaan suun terveydenhuollon kokonaisuutta ja edistämään ammattihenkilöiden tarkoituksenmukaisen työnjaon kehittymistä suun terveydenhuollon palveluissa. Tältä kannalta esitys tukee 1 päivänä maaliskuuta 2005 voimaan tulleen hoitoon pääsyä koskevan lainsäädännön toimeenpanoa.

Ammattihenkilölain piirissä olevien laillistettujen ja nimikesuojattujen ryhmien lukumäärää on pidetty suurena. Euroopan unionissa on meneillään valmistelu uudeksi direktiiviksi ammattipätevyden tunnustamisesta. Sen mahdollisesti tultua hyväksytyksi ammattihenkilölakia on tarpeen laajemmin muuttaa. Ammattihenkilölain mukaisia nimikkeitä ehdotetaan uudistettavaksi tässä vaiheessa vain siltä osin kuin terveydenhuollon ammatinharjoittamista ja ammattihenkilölainsäädäntöä koskeneessa selvityksessä vuodelta 2001 ehdotettiin nykytilan selkeyttämiseksi (työryhmämuistioita 2001:4 STM).

Uusista koulutusnimikkeistä tulisi selvityksen mukaan ottaa käyttöön ammattinimikkeenä suuhygienistin ja apuvälineteknikon nimikkeet. Samanaikaisesti ehdotetun lainmuutoksen kanssa on tarkoitus muuttaa ammattihenkilöasetuksen 1 §:ää siten, että ry-

kyinen apuneuvoteknikon nimike muutetaan apuvälineteknikon nimikkeeksi.

3 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Esityksestä aiheutuu Terveysturvakeskukseen vähäinen lisätyö ja vähäiset lisäkustannukset uudistuksen voimaantulovaiheessa.

Vaikka ammattinimikkeen muutoksella ei ole välitöntä vaikutusta terveydenhuollossa käytössä oleviin virka- ja tehtävänimikkeisiin, muutoksen arvioidaan käytännössä johtavan yhtenäisen suuhygienistin nimikkeen käyttöön myös virka- ja tehtävänimikkeenä. Tällöin suun terveydenhuollon työnjako selkeytyisi potilaille nykyistä paremmin.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen rekisteritietojen mukaan suuhygienistikoulutuksen suorittaneista 98 prosenttia, hammashuoltajakoulutuksen suorittaneista 97 prosenttia ja ylemmän hammashoitajatutkinnon suorittaneista 99 prosenttia on naisia.

Nimikemuutoksella ei ole vaikutusta sairausvakuutusikäntöihin eikä hammashoidosta maksettaviin korvauksiin.

4 Asian valmistelu

Esitys pohjautuu terveydenhuollon ammatinharjoittamista ja ammattihenkilölainsäädäntöä koskevaan selvitykseen sosiaali- ja terveysministeriölle vuodelta 2001.

Esitysehdotuksesta saatiin lausunto 15 taholta. Lausunnon antoivat opetusministeriö, Terveysturvakeskus, Kansaneläkelaitos, Helsingin ammattikorkeakou-

lu Stadia (opettajakunta), Jyväskylän ammattikorkeakoulu (sosiaali- ja terveysala), Oulun seudun ammattikorkeakoulu (sosiaali- ja terveysalan yksikkö, suun terveydenhuollon koulutusohjelma), Turun ammattikorkeakoulu (suun terveydenhuollon koulutusohjelma), Kuopion sosiaali- ja terveyskeskus, Suomen kuntaliitto ry., Erikoishammasteknikkoliitto ry., Suomen Hammaslääkäriseura Apollonia, Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer, Suomen Suuhygienistiliitto ry. sekä Suun Terveysturvakeskusten Ammattiliitto ry. yhdessä Tehy ry:n kanssa. Lausunnonantajat kannattivat ehdotettua lainmuutosta.

5 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan syksyllä 2005.

Hammashuoltajiksi jo laillistettujen henkilöiden nimike muutettaisiin ehdotetun siirtymäsäännöksen nojalla suuhygienistiksi. Toimenpide toteutettaisiin Terveysturvakeskuksessa tietokoneajona ja siitä tiedotettaisiin kyseisille ammattihenkilöille henkilökohtaisesti kirjeitse. Tarkoitus on, että ylemmän hammashoitajatutkinnon suorittaneiden laillistus tehtäisiin edelleen asianomaisten hakemuksesta, jolloin ehdotetun lainmuutoksen jälkeen heidät laillistettaisiin hakemuksesta suuhygienisteiksi.

Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voitaisiin ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettu lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuollon ammattihenkilöistä 28 päivänä kesäkuuta 1994 annetun lain (559/1994) 5 § seuraavasti:

5 §

Oikeus harjoittaa eräitä muita terveydenhuollon ammatteja laillistettuna ammattihenkilönä

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa proviisorin, psykologin, puheterapeutin, ravitsemusterapeutin, farmaseutin, sairaanhoitajan, kättilön, terveydenhoitajan, fysioterapeutin, laboratoriohoitajan, röntgenhoitajan, suuhygienistin, toimintaterapeutin, optikon ja hammasteknikon ammattia laillistettuna ammattihenkilönä Suomen kansalaiselle tai ulkomaalaiselle, joka on suorittanut asianomaiseen ammattiin johtavan koulutuksen Suomessa, taikka Suomen tai jonkin muun ETA-valtion kansalaiselle, joka on suorittanut

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen hyväksymän vastaavan koulutuksen Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa. Lisäksi vaaditaan, että asianomainen on osoittanut täyttävänsä valtioneuvoston asetuksella säädetyt mahdolliset muut pätevyysvaatimukset.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla hammashuoltajiksi laillistettujen ammattihenkilöiden ammattinimike muutetaan lain voimaan tullessa suuhygienistiksi.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 13 päivänä toukokuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Liisa Hyssälä*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

Laki

terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettu lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuollon ammattihenkilöistä 28 päivänä kesäkuuta 1994 annetun lain (559/1994) 5 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 §

Oikeus harjoittaa eräitä muita terveydenhuollon ammatteja laillistettuna ammattihenkilönä

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa proviisorin, psykologin, puheterapeutin, ravitsemusterapeutin, farmaseutin, sairaanhoitajan, kättilön, terveydenhoitajan, fysioterapeutin, laboratoriohoitajan, röntgenhoitajan, hammashuoltajan, toimintaterapeutin, optikon ja hammasteknikon ammattia laillistettuna ammattihenkilönä Suomen kansalaiselle tai ulkomaalaiselle, joka on suorittanut asianomaiseen ammattiin johtavan koulutuksen Suomessa, taikka Suomen tai jonkin muun ETA-valtion kansalaiselle, joka on suorittanut terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen hyväksymän vastaavan koulutuksen Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa. Lisäksi vaaditaan, että asianomainen on osoittanut täyttävänsä asetuksella säädetyt mahdolliset muut pätevyysvaatimukset.

Ehdotus

5 §

Oikeus harjoittaa eräitä muita terveydenhuollon ammatteja laillistettuna ammattihenkilönä

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa proviisorin, psykologin, puheterapeutin, ravitsemusterapeutin, farmaseutin, sairaanhoitajan, kättilön, terveydenhoitajan, fysioterapeutin, laboratoriohoitajan, röntgenhoitajan, *suuhygienistin*, toimintaterapeutin, optikon ja hammasteknikon ammattia laillistettuna ammattihenkilönä Suomen kansalaiselle tai ulkomaalaiselle, joka on suorittanut asianomaiseen ammattiin johtavan koulutuksen Suomessa, taikka Suomen tai jonkin muun ETA-valtion kansalaiselle, joka on suorittanut Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen hyväksymän vastaavan koulutuksen Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa. Lisäksi vaaditaan, että asianomainen on osoittanut täyttävänsä *valtioneuvoston* asetuksella säädetyt mahdolliset muut pätevyysvaatimukset.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla hammashuoltajiksi laillistettujen ammattihenkilöiden ammattinimike muutetaan lain voimaan tullessa suuhygienistiksi.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.